

Лук'яненко О.М.
lukyanyenko_78@ukr.net
асистент кафедри філософії
факультету управління персоналом,
соціології та психології,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана» м. Київ, Україна

ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Поняття «інформація» в фундаментальній науці появилось в середині ХХ століття у зв'язку із розвитком теорії процесів управління й досить швидко отримало статус загальнонаукової категорії. На фундаментальність і філософську значимість поняття «інформація» вказував родоначальник кібернетики Н. Вінер. Його слова про те, що інформація це не матерія і не енергія, а щось – третє, були пророчими.

В науці склалися дві концепції сприйняття інформації як явища: атрибутивна, прибічники якої вважають, що інформація є властивістю всіх матеріальних об'єктів; функціональна, прибічники якої пов'язують інформацію із саморганізуючими системами [1, 136–141].

Під поняттям соціальної інформації будемо розуміти сукупність знань, повідомлень, даних, ідей про оточуючи світ, перш за все про суспільство, які слугують цілям управління соціальними процесами.

Соціальна інформація окрім найбільш загальних повідомлень також включає в себе, наступні повідомлення: про стан економічної сфери; про події соціального життя в країні та за кордоном; про діяльність політичних партій і рухів, лідерів суспільства та держави; про ринок праці та капіталу і т.д. [1, 148].

Водночас, функціонування соціальної інформації в соціальних процесах можна класифікувати за такими критеріями [2, 26]: 1) за рівнем циркуляції: національний, регіональний, континентальний, глобальний; 2) час циркуляції: короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий; 3) коментарі до інформації: позитивний, негативний, нейтральний; 4) мета доведення інформації: переконання, вплив, зворотна реакція, компрометація, створення нових цінностей і правил для політичних еліт.

Соціальна інформація поділяється на [2, 26]: 1) типи: про минуле, про теперішнє, про майбутнє: а) прогностична інформація, яка виконує функції орієнтовну, нормативну, попереджувальну; б) планова інформація; 2) види: за спрямованістю: а) горизонтальна; б) вертикальна – пряма директивно-нормативна, в) зворотна – контрольна-звітна; 3) по відношенню до меж соціальної системи: а) зовнішня; б) внутрішня.

До критеріїв класифікації функціонування соціальної інформації в соціальних процесах пропонуємо додати: 1) за ступенем систематизації інформації: а) несистематизована; б) частково систематизована; в) систематизована. Водночас, до критерію класифікації соціальної інформації за типом «минуле – теперішнє – майбутнє» пропонуємо додати аналітичну інформацію, яка виконує управлінську функцію, яка передбачає збирання та опрацювання інформації.

Вітчизняний філософ В. Ларцев наводить класифікацію комунікативних феноменів в суспільстві об'єднавши їх у дві великі групи: структурні та функціональні [3, 142–144].

Структурні комунікативні феномени В. Ларцев класифікує: 1) за засобами передачі повідомлень: сигнальні, символічні, знакові; 2) за типом передачі: вербальні та візуальні; 3) за видами передачі: усні, письмові, наглядні; 4) по формі передачі: звукові, текстові, образотворчі; 5) за способом передачі: розмовні, друковані, фотографічні, поштові, радіо, кінотелевізійні, сценічні, комп'ютерні; 6) за носіями: психічні, технічні, біологічні, неорганічні; 7) за суб'єктами участі: індивідуальні, парні, групові, масові.

В рамках функціональної групи комунікативні феномени В. Ларцев класифікує: 1) за сферами суспільства: соціальні, політичні, економічні, культурні, наукові, технічні; 2) за цілями впливу: активні (інноваційні), пасивні (споживчі); 3) за спрямованістю: ієрархічні, демократичні; 4) за сферою використання: ділові, навчальні, виховні, розважальні; 5) за масштабом поширення: загальнолюдські, континентальні, регіональні, національні, колективні, сімейні, особисті; 6) за формою прояву: когнітивні, поведінкові, атрибутивні; 7) за формою впливу: емоційні та раціональні; 8) за засобами вираження: літературні, ігрові, образотворчі, танцювальні, пісенні, архітектурні, скульптурні, виробничі та управлінські.

За результатами аналізу соціально-філософської літератури [4, 258–260; 5, 81; 6, 15–19] пропонуємо розширити класифікацію в рамках функціональної групи комунікативні феномени, а саме додати наступні критерії класифікації: 1) за ступенем захисту конфіденційності інформації: відкрита, для службового користування, таємна; 2) за метою реалізації намірів суб'єктів комунікації: стратегічні, комунікативні; 3) за ступенем адекватності соціальної комунікації: управлінська комунікація, неадекватна комунікація, нульова комунікація.

Використана література:

1. Операции информационно-психологической войны: краткий энциклопедический словарь-справочник / [ред.-сост. А.И. Петренко]. – М.: Горячая линия – Телеком, 2005. – 495 с.
2. Панарин И.Н. Технология информационной войны / И.Н. Панарин. – М.: «КСН+», 2003. – 320 с.
3. Ларцев В.С. Социальные и культурные детерминанты формирования личности : [монография] / В.С. Ларцев. – К.: «Принт-Экспресс», 2002. – 430 с.
4. Свендсен Л. Фр. Г. Філософія свободи / Л. Фр. Г. Свендсен ; пер. з норвезьк. – Львів: Видавництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2016. – 336 с.
5. Гльосле В. Практична філософія в сучасному світі / В. Гльосле ; Пер. з нім., примітки та післямова А. Єрмоленка. – К.: Лібра, 2003. – 248 с.
6. Дацюк С. Момент філософії: [монографія] / С. Дацюк. – К.: Ника-Центр, 2013. – 280 с.

Присухін С.І.

prysukhinsergiy@gmail.com

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії факультету

управління персоналом, соціології та психології

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана» м. Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ

Ефективність наукової діяльності, оптимальне використання творчих можливостей науковця залежать від раціональної організації індивідуальної дослідницької діяльності. Індивідуально-психологічні особливості організації наукового дослідження вивчає психологія науки, або психологічна епістемологія, що вивчає психологічний аспект отримання наукової істини, а також займається також психологічними феноменами теорії пізнання в процесі їх становлення й розвитку. Особливої ваги набуває соціальна психологія науки, яка вивчає соціально-психологічні закономірності утвердження наукової істини (отримання освіти вченими, їх підготовка до безпосередньої наукової діяльності, дослідна робота (індивідуальна та в колективі), організація науки, наприклад, розмежування або зближення дисциплін, і окремі психологічно-професійні питання в організації науки).

До загальних принципів організації наукового дослідження належать: творчий підхід, конструктивність мислення, плановість, динамічність, колективність, самоорганізація, економічність, критичність і самокритичність, робота над собою, діловитість, енергійність,